

**Ψυχική Ασθένεια,
ΜΜΕ και ελληνική
πραγματικότητα:
Ερευνητικά
δεδομένα**

ΦΟΒΟΣ
ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ
ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ
ΑΓΝΟΙΑ
ΜΟΝΑΞΙΑ
ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ

Πώς αναπαρίσταται η ψυχική ασθένεια στον Ελληνικό Τύπο;

Στο πλαίσιο έρευνας του Προγράμματος κατά του Στίγματος της Ψυχικής Ασθένειας συλλέγονται και αναλύονται καθημερινά δημοσιεύματα με άξονα την αναπαραγωγή στερεοτύπων και την ύπαρξη στιγματιστικών διατυπώσεων.

Τα κύρια ευρήματα έδειξαν τα εξής:

- ☉ τα δημοσιεύματα που αφορούν θέματα ψυχικής υγείας – ασθένειας είναι λίγα στον αριθμό συγκριτικά με την έκταση που παίρνουν άλλα θέματα που απασχολούν τον Τύπο.

- ☉ τα δημοσιεύματα πολύ συχνά είναι μικρά σε έκταση, αλλά έχουν δυσανάλογα μεγάλους τίτλους, οι οποίοι δε συμπνέουν πάντα με το περιεχόμενό τους και, ακόμη και στην περίπτωση που το άρθρο δεν έχει αμιγώς στιγματιστική χροιά, υπερτονίζονται τα κλασικά στερεότυπα.

☉ οι φωτογραφίες που συνοδεύουν τα δημοσιεύματα είναι και αυτές στην πλειοψηφία τους στιγμιστικές.

☉ τα στερεότυπα και το στίγμα κυριαρχούν στα δημοσιεύματα που δεν είναι αμιγώς επιστημονικά.

☉ το στερεότυπο που επικρατεί είναι αυτό της βίας και της επικινδυνότητας, ενώ συχνά αναπαράγονται και οι περισσότεροι από τους μύθους που συνοδεύουν τα άτομα με ψυχική ασθένεια.

☉ η πλειονότητα των δημοσιευμάτων βασίζεται στην προσωπική γνώμη του δημοσιογράφου, με λίγες εξαιρέσεις όπου φιλοξενείται και η γνώμη του ειδικού.

☉ η «φωνή» των ατόμων με ψυχική ασθένεια αλλά και των οικογενειών τους είναι σχεδόν ανύπαρκτη.

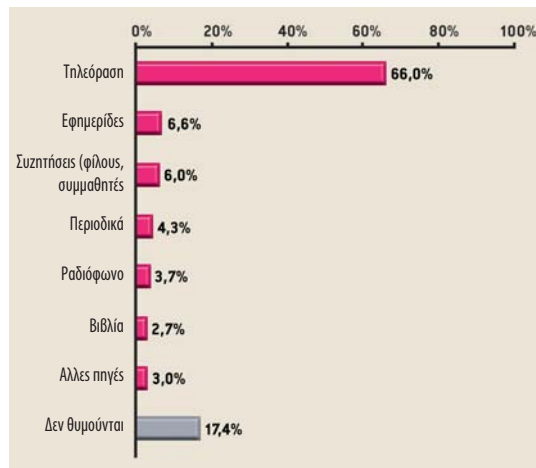
☉ το ποσοστό μεταφορικής χρήσης των ψυχιατρικών όρων είναι ιδιαίτερα υψηλό.

☉ η σχιζοφρένεια παρουσιάζεται ως η πιο στιγματισμένη ασθένεια στον Ελληνικό Τύπο.

Από που ενημερώνεται η κοινή γνώμη;

Πανελλαδική έρευνα στο γενικό πληθυσμό έδειξε ότι η πλειοψηφία ενημερώνεται για θέματα που αφορούν στην ψυχική υγεία / ασθένεια από τα ΜΜΕ. Ως βασική πηγή πληροφόρησης του κοινού αναδείχθηκε η τηλεόραση (66%) ενώ από τα άλλα Μέσα ακολουθούν οι εφημερίδες (6,6%), τα περιοδικά (4,3%) και το ραδιόφωνο (3,7%).

Η τηλεόραση αναδείχθηκε ως η βασική πηγή πληροφόρησης και για τους εφήβους. Μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε πανελλήνιο ερευ-

νητικό δείγμα δήλωσαν σε ποσοστό 34% ότι ενημερώνονται από την τηλεόραση, ενώ πολύ λιγότερο από τις εφημερίδες και τα περιοδικά (17,6%). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει μάλιστα το γεγονός ότι οι μαθητές ανέφεραν το σχολείο ως πηγή ενημέρωσης σε ένα ποσοστό μόλις 7,4%.

Η πανελλαδική έρευνα δείχνει όμως και άλλα στοιχεία αποκαλυπτικά για τα ΜΜΕ και τις γνώσεις και στάσεις του γενικού πληθυσμού. Το κοινό ανα-

φέρεται στις σοβαρές ψυχικές ασθένειες κυρίως με όρους που χρησιμοποιεί στην καθημερινότητα, όπως «τρέλα» και «ψυχοπάθεια». Η πλειοψηφία (65,8%) αναφέρει ότι δεν έχει ακούσει ή πληροφορηθεί κάτι σχετικό με τη σχιζοφρένεια, σαν το θέμα να απουσιάζει παντελώς από τις δημόσιες συζητήσεις και το ενδιαφέρον των ΜΜΕ. Από αυτούς που έχουν κάποια στοιχειώδη έστω πληροφόρηση, ως βασική πηγή αναφέρεται η τηλεόραση στην οποία όμως κυριαρχούν αρνητικές περιγραφές, που συνδέουν κυρίως τη σχιζοφρένεια με τη βίαιη ή επικίνδυνη συμπεριφορά (60.5%). Οι γνώσεις του κοινού φάνηκαν να είναι ελλιπείς και εμποτισμένες με μύθους και αρνητικά στερεότυπα, όπως ότι τα άτομα με σχιζοφρένεια έχουν διχασμένη προσωπικότητα (81.3%), δεν μπορούν να εργασθούν (78%), ή είναι βίαια και επικίνδυνα (74.6%). Από την άλλη μεριά, η έρευνα έδειξε πως η γνώση και η εξοικείωση με τη συγκεκριμένη πραγματικότητα του ατόμου που έχει σχιζοφρένεια ή κάποια άλλη ψυχική διαταραχή, είναι αυτή που συντελεί ουσιαστικά στη μείωση της αρνητικής κοινωνικής αντίδρασης.

Τα παραπάνω ερευνητικά ευρήματα καταδεικνύουν το βαθμό της άγνοιας και των παρανοήσεων που περιβάλλουν την ψυχική ασθένεια, αλλά και τον κομβικό ρόλο που παίζουν τα ΜΜΕ στη διαμόρφωση των προσλήψεων της κοινής γνώμης γύρω από το θέμα. Συνεπώς, η συμβολή των επαγγελματιών των ΜΜΕ μπορεί να αποβεί καθοριστικής σημασίας στην προσπάθεια αποκατάστασης της επιστημονικής αλήθειας και διάχυσής της στο ευρύ κοινό. Για να μπορέσουν όμως οι επαγγελματίες των ΜΜΕ να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σε αυτό το δύσκολο έργο θα πρέπει να έχουν τη βοήθεια της ψυχιατρικής, επιστημονικής κοινότητας.